
UNDERVISNINGSMATERIALE

TILGODESER FÆLLES MÅL

DANSK Udskolingen

- Fremstilling
- Læsning/sammenligning af teksttyper
- Walk and talk

Brug før / efter skolekoncert med

OPERA-TIONER „Carmen“

LMS' aktiviteter er støttet af
STATENS KUNSTFOND

Indhold

- 3** Fælles Mål

- 4** **Til kontaktlæreren**
- 5** Praktiske oplysninger
- 6** Plakat

- 7** **Undervisningsmateriale DANSK**
- 8** Sådan bruges materialet (lærer)
- 9** Lidt om operaen „Carmen“ (lærer/elev)
- 10** Hvad ved klassen om opera? (lærer)
- 11** **Opgave 1:** ‘Carmens død’ som to teksttyper
(gruppearbejde - lærer)
- 12** **Opgave 2:** „JALOUSIDRAB I SEVILLA!“
(omskrivning - elev)
- 13** **Opgave 3:** Kærlighedens veje og vildveje
(*walk and talk*/klassesnak - elev)

- Bilag**
- 14** Bilag 1: Uddrag fra „Carmen“-novelle
- 16** Bilag 2: Uddrag fra „Carmen“-libretto

MUSIKSEMLER PÅ LMS.DK

1. Uddrag fra „Carmen“
med trioen Opera-tioner

Se ‘Til kontaktlæreren’ på side 4

Fælles Mål

DANSK (7.-9. KLASSE)

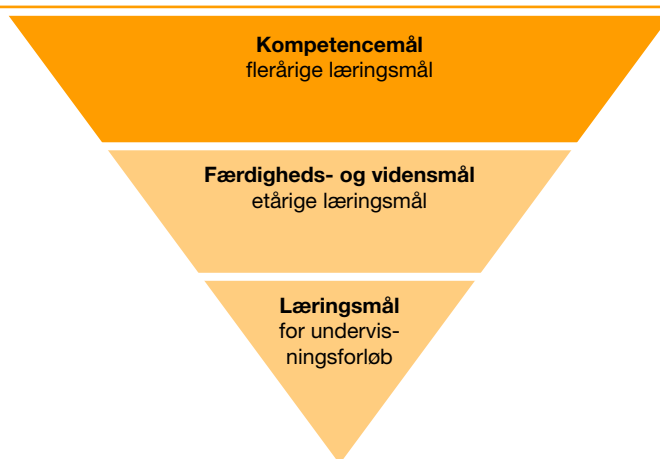
KOMPETENCEOMRÅDE

Fremstilling
Læsning

KOMPETENCEMÅL

Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation

Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL

Fremstilling

Eleven kan fremstille sammenhængende tekster i forskellige genrer og stilarter

Eleven har viden om varierede udtryksformer målrettet forskellige målgrupper

Sprogforståelse

Eleven kan vurdere tekstens sproglige virkemidler

Eleven har viden om sproglige virkemidler

Sammenhæng

Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng

Eleven har viden om sammenhæng mellem tekst og kontekst

EKSEMPLER PÅ LÆRINGSMÅL

- Eleven kan forholde sig til flere forskellige udtryksformer.
- Eleven kan foretage flertydige fortolkninger
- Eleven kan diskutere forskellige fortolkninger af en tekst.
- Eleven kan fremstille sammenhængende tekster i forskellige genrer og stilarter
- Eleven kan sætte teksten i relation til egne og andres virkelighed

BEMÆRK

Ovenstående Fælles Mål er eksemplariske og dækker ikke nødvendigvis hele målgruppen for skolekoncerten. Til gengæld er opgaverne i undervisningsmaterialet enkle at justere i sværhedsgrad og kan tilpasses alle klassetrin i pågældende målgruppe. De udvalgte målpar er med andre ord ikke udtømmende for materialets relevans.

Til kontaktlæreren

KONCERTEN

Opera-tioner leverer her en unik præsentation af opera-genren, specielt rettet mod unge. Operaens virkemidler og stemmebrug introduceres i en kort optakt, før denne hæs-blæsende, teatersport-inspirerede udgave af Bizets mest berømte opera, „Carmen“, sættes i gang. Den dramatiske historie rulles ud med håndplukkede uddrag af musikken og hurtige sceneskift. To sangere spiller alle roller, et klaver udgør hele orkesteret. Store følelser som jalousi, kærlighed og vrede foldes ud i en højoktan blanding af musik, aktivitet og dialog, mens eleverne hører de bedste arier fra verdens mest spillede opera.

Kristine

Bo

Charlotte

MUSIKERNE ER

Kristine Becker Lund - sanger

Bo Kristian Jensen - sanger

Charlotte Thaning - klaver

UNDERVISNINGSMATERIALE

Materialet henvender sig til **klasse – og dansklærerne** og indeholder dels en obligatorisk forberedelse, der præsenterer *Opera-tioner* og deres musik, og giver eleverne et kendskab til operaens karakteristika ved at lytte og læse om genren. Derudover er der et supplerende danskforløb med analyse i to forskellige udtryksformer, en opgave i at omskrive én litterær genre til en anden og et kort forløb, der inddrager elevernes egne holdninger og erfaringer med kærlighedens veje og vildveje.

MUSIKEKSEMPEL TIL FORBEREDELSEN

Se arket *Lidt om operaen „Carmen“* på s. 9.

Kontaktlæreren bedes videreformidle materialet til de involverede dansklærere.

Eventuelle spørgsmål besvares gerne ved henvendelse til LMS på 8619 4570.

Vi ønsker rigtig god fornøjelse med koncerten.

Med venlig hilsen

LMS og Opera-tioner

HENT FRA WWW.LMS.DK

Undervisningsmaterialet downloades som pdf-fil fra LMS' hjemmeside www.lms.dk

Her finder du også et musikeksempel til brug i undervisningen.

EN GOD KONCERT

Eleverne får den bedste koncertoplevelse, hvis de er forberedt og sidder klar, når koncerten starter. Snak også med dem om, hvad det vil sige at være til koncert.

Som lærer kan man undervejs bidrage positivt ved ikke at tysse, men i stedet sætte sig blandt eleverne og dele oplevelsen med dem.

Praktiske oplysninger

Målgruppe:	Udskolingen
Antal elever:	120
Opstillingstid:	45 minutter
Nedtagningstid:	15 minutter
Lokale:	Gymnastiksal eller lukket aula uden gennemgang.
Scene:	Opstilling helst på gulv - 4 x 6 m. Gerne på langsiden.
Tekniske krav:	Adgang til akustisk klaver eller flygel, hvis muligt (gerne relativt nystemt). Ellers kan el-klaver medbringes. Et langt bord (2 m x 60 cm - evt. to små sat sammen)
Mørklægning:	Nej tak
Publikum:	På stole - hvis muligt placeret i stor halvcirkel med midtergang.
Strøm:	230 V - hvis el-klaver
Omkleedningsrum:	Ja tak
Forplejning:	Vand, kaffe, the m./ mælk. Evt. lidt frugt og brød
Ved ankomst:	Orkestret henvender sig på kontoret for at blive vist til rette, hvis ikke andet er aftalt
Kontakt til orkester:	Skolens kontaktlærer bedes tage kontakt med orkestret i god tid inden koncerten for at sikre, at alle aftaler er på plads. Informér fx om særlige parkerings- og tilkørselsforhold eller andre særlige forhold ved afvikling af koncerten

KONTAKTPERSON

Charlotte Thaning

Mobil: 2680 1203

E-mail: charlottethaning@live.dk

HUSK EVALUERING

Skolernes evaluering af koncerterne og undervisningsmaterialet er vigtig for LMS' videreudvikling af skolekoncertordningen, så derfor opfordrer vi jer til at evaluere efter hver koncert. Det foregår elektronisk via nettet og tager kun få minutter. Evalueringsskemaet findes i skolens koncertplan på www.lms.dk. Brug skolens login for at komme til koncertplanen. Bemærk, at evalueringsskemaet kun kan udfyldes én gang pr. koncert. I koncertplanen vil I også kunne se musikernes evalueringer af mødet med jeres elever, lige som musikerne vil kunne se jeres.

KLASSER

STED

TIDSPUNKT

Undervisningsmateriale DANSK

(se Fælles Mål s. 3)

Sådan bruges materialet

1. LYN-INTRODUKTION

| DANSK | ⌚ 1½ LEKT

PRÆSENTATION AF OPERAGENREN OG HISTORIEN BAG „CARMEN“

Fortæl eleverne lidt om koncerten med Opera-tioner, og spørg ind til, hvad eleverne kender til operagenren (se lærerarket “Hvad ved klassen om opera?” s. 10). Herefter er det en god ide at lade eleverne lytte til musikeksemplerne fra Carmen (download musikeksempel 1 fra www.lms.dk) med en efterfølgende snak om deres lytteoplevelse. Lyn-introen rundes af med, at eleverne får et lille kendskab til operaens genretræk og historien bag „Carmen“.

Arbejdsform: Fælles i klassen.

1. Fortæl om koncerten med Opera-tioner
2. Undersøg elevernes forkendskab til operagenren (se s. 10)
3. Lyt til musikeksemplerne fra Carmen (se s. 9)
4. Viden om operaens genretræk og historien bag Carmen (se s. 9-10)

2. LIDT LÆNGERE FORLØB

| DANSK | ⌚ 2 LEKT

ARBEJDE MED UDDRAG FRA 'CARMEN' I FORSKELLIGE UDTRYKSFORMER MED INDDRAGELSE AF EGNE HOLDNINGER OG ERFARINGER IFHT. KÆRLIGHEDENS VEJE OG VILDVEJE .

Her åbnes døren for et længere forløb, hvor eleverne får mulighed for at udforske historien om Carmen gennem tre danskfaglige forløb. **Det første forløb** vil være en klasseopgave, hvor historien om Carmen bliver præsenteret gennem to forskellige teksttyper. Eleverne skal undersøge, hvordan virkemidler kan frembringe forskellige udtryk - hver for sig og i en sammenligning. **I det andet forløb** skal eleverne agere krimi-journalister. De skal omskrive en artikel fra en episk til en journalistik genre med dødsscenen fra Carmen i fokus. **I det sidste forløb** er omdrejningspunktet Don Josés ulykkelige kærlighed til Carmen. I grupper skal eleverne forholde sig til Don José omklamrende kærlighed til Carmen, følelserne bag og diskutere egne holdninger til og erfaringer med, hvad et godt kæresteforhold består af.

1. Læs de to teksttyper fra Carmen og undersøg, hvordan virkemidler kan frembringe forskellige udtryk - hver for sig og i en sammenligning. (se lærerark s. 11 og bilag 1 og 2 s. 14-15)
 - **Arbejdsform:** Fælles i klassen
2. Omskriv dødsscenen fra Carmen til en krimiartikel (se elevark s. 12)
 - **Arbejdsform:** Individuelt
3. Tag en snak i klassen om kærlighedens veje og vildveje (se elevark s. 13)
 - **Arbejdsform:** Gruppearbejde/klassemøde

Lidt om operaen „Carmen“

Operaen *Carmen* er i dag en af de mest opførte operaer i verden, nok især fordi den indeholder en god historie og en masse af den slags store dramatiske følelser, operaer er så gode til at udtrykke. Masser af lidenskab, kærlighed, grin, jalousi - og endda drab!

Handlingen

Historien foregår i Spanien i 1830'erne og er en fortælling om ulykkelig kærlighed. Soldaten Don José forelsker sig hovedkulds i den smukke og forførende sigøjnerpige Carmen. Don José får til opgave at passe på Carmen i fængslet, hvor hun befinder sig efter et slagsmål. Don José lade sig snøre af Carmen, som beder ham om at løslade hende. Don José adlyder og bliver selv sat i fængsel, mens Carmen flygter og må leve blandt smuglere og tyveknægte.

Don José bliver løsladt og det lykkes ham at genvinde Carmens kærlighed, men kun for en kort stund. Carmen bliver hurtigt træt af Don Josés besættelse af og ejefornemmelse over hende. Carmen forelsker sig i tyrefægteren Escamillo, og de to bliver kærestes. Det får Don José op i det røde felt. Hans jalousi tager overhånd og han udfordrer Escamillo til duel. Duellen bliver aflyst, da Don José må rejse hjem til sin syge mor. Besat af vrede og kærlighed drager Don José tilbage til Carmen, og han gør alt for at vinde hendes hjerte igen. Carmen afviser ham, og da hun smider den ring, han har givet hende, i hovedet på ham, bliver han så rasende, at han slår Carmen ihjel med en kniv.

Musikerne:

Det er det klassiske ensemble **Opera-tioner**, som til koncerten præsenterer deres unikke, hæslende, teatersport-inspirerede udgave af operaen „Carmen“. Den dramatiske historie rulles ud med håndplukkede uddrag af musikken og hurtige scenskift. To sangere spiller alle roller, et klaver udgør hele orkesteret. Store følelser som jalousi, kærlighed og vrede serveres i en højoktan blanding af musik, aktivitet og dialog, mens eleverne hører de bedste arier fra verdens mest spillede opera.

Georges Bizét (1838-1875)

Ved premieren i Paris i marts 1875 blev *Carmen* buh'et ud af kritikerne og publikum, til trods for at den i dag regnes for den franske komponists Georges Bizéts største mesterværk.

Bare tre måneder efter den katastrofale premiere fik Bizét giftfeber og døde få dage senere af et hjertetilfælde, blot 36 år gammel. Så han nåede aldrig at opleve, hvordan hans opera om Carmen siden blev en af de største opera-succeser nogensinde.

Hør et kort uddrag fra Opera-tioners særlige udgave af Carmen :

Klik [HER](#)

Bemærk! Lydeksempel kan også downloades som mp3-fil fra gruppens hjemmeside på www.lms.dk

Hvad ved klassen om opera?

Som optakt til koncerten med Opera-tioner er her en lille opklarende undersøgelse om elevernes forhold til opera som genre:

1. OPERA-KENDSKAB:

En artikel fra *Politiken* om unges kulturforbrug fra 2011 viste, at blot 11 procent af unge mellem 13 – 23 år havde oplevet en opera.

Lav nu samme udregning i klassen: Hvor mange af eleverne har oplevet en opera? Hvis klassen følger landets statistik, er det formentlig ikke mange, men måske ser det anderledes ud i din klasse? Tag en snak med eleverne om, hvorfor de tror, at procentdelen er så lille på landsplan, og spørg ind til, hvad deres kendskab er til opera-genren.

2. LYTT TIL OPERA:

Eleverne skal nu lytte til musikeksemplerne fra *Carmen*, efterfulgt af en snak om deres lytteoplevelse.

Spørgsmålene kunne lyde sådan:

- Hvad lægger I mærke til ved musikeksemplerne? (Måske er der særlige passager i musikken?)
- Har I bud på hvad denne opera vil udtrykke?
- Bringer musikken bestemte følelser frem hos jer?
- Kan operagenren noget som andre kunstarter ikke kan?
- Er operagenren vigtig som kunstart?

3. LÆS OM „CARMEN“ OG KONCERTEN

Læs handlingen op for eleverne, eller lad dem selv udforske baggrundsstoffet om *Carmen* på s. 9.

Kristine Becker Lund fra Opera-tioner synger opera på Teatro Municipal de Santiago i Chile i 2010.

OPERA-GENREN I KORTE TRÆK:

- Den første opera *Dafne* blev skrevet i 1598 af Claudio Monteverdi (1567-1643). Nogle af de mest kendte operakomponister er: Guiseppe Verdi (1813-1901, bl.a. *Othello*, *Aida*, *La Traviata*), Giacomo Puccini (1858-1924 bl.a. *La Boheme*, *Tosca*, *Madame Butterfly*) Richard Wagner (1813-1883, bl.a. *Tristan og Isolde*, *Nibelungens Ring*, *Lohengrin*), og Georges Bizet (1838-1875), komponisten bag *Carmen*.
- Operaen er en musikdramatisk genre, som forener tekst, sang og instrumentalmusik.
- Opsætningen af en opera er bygget op med akter, scener og musikalske numre.

'Carmens død' som to teksttyper

I denne opgave skal eleverne nu dykke længere ned i episoden, hvor Don José slår Carmen ihjel. De skal læse to forskellige teksttyper, der beskriver dødsscenen og herefter forholde sig til, hvordan to teksttyper gør brug af virkemidler for at frembringe forskellige udtryk.

1. INDIVIDUELT/GRUPPER: Eleverne læser Carmen i to forskellige versioner

Lad eleverne læse de to teksttyper af dødsscenen. Før læsningen er det en god ide at tage en kort snak med eleverne om, at teksterne er i forskellige genrer. Novellen er *episk* (fortællende med handling) og librettoen er baseret på *replikker i en scenisk fremstilling* (man følger begivenhederne på tæt hold). Librettoen er desuden beregnet til at skulle ledsages af musik.

Teksttype 1: Uddrag fra den oprindelige novelle (se BILAG 1, s. 14-15)

Teksttype 2: Uddrag fra operaens libretto (se BILAG 2, s. 16-17)

2. FÆLLES I KLASSEN: Samtale om de to teksttyper

Klassen arbejder derefter sammen med læreren om teksterne, og her er bud på, hvordan spørgsmålene kan lyde:

1. Giv et kort resumé af hvordan de to teksttyper beskriver dødsscenen.
Hvordan udspiller dødsscenen sig i de to teksttyper?
2. Er stemningen /handlingsforløbet det samme, eller er der afsnit, hvor handlingen skiller sig ud fra hinanden ? (giv eksempler).
3. Tag udgangspunkt i de sproglige virkemidler (novellen: lange beskrivende sætninger, jeg-fortæller, hvor verden er set ud fra Don José's verden /librettoen: replikker med korte sætninger, hvor fortællerposition virker mere neutral):
Nævn hvilke sproglige virkemidler, der er med til at understøtte den dramatiske stemning i dødsscenen?
4. Hold de to læseoplevelser op mod hinanden, og begrund med eksempler, hvilken af de to teksttyper, du finder mest dramatisk? (begrund dit svar)
5. I hvilken tekst finder du mest sympati for Don José? (begrund dit svar)
6. Lyt til musik eksemplerne igen - Hvordan understøtter musikken handlingsforløbet i dødsscenen i Librettoen? Er der særlige fikspunkter/skæringspunkter, der er værd at bemærke?
7. Hvad betyder musikken for den samlede tekstoplevelse af librettoen vs. novellen?

„JALOUSIDRAB I SEVILLA!“

- Omskriv Carmens dødscene til nyhedsartikel

BREAKING NEWS!

„Hmm...C-a-r-m-e-n, Carmen...var det ikke det hun hed..?“

Du skal nu forestille dig, at du er en krimi-journalist. Du har sat dig ved dit skrivebord, godt rystet og forfærdet over, at endnu et jalousidrab er begået. Du kommer lige fra gerningsstedet og tænker, at du må se at komme i gang med at skrive, mens du har det hele i frisk erindring. Du overvejer, om overskriften til din artikel fx kunne være: *Besættelse og jalousi førte til mord i den spanske by Sevilla* eller måske: *Kærlighed på vildspor gjorde Don José til morder...*

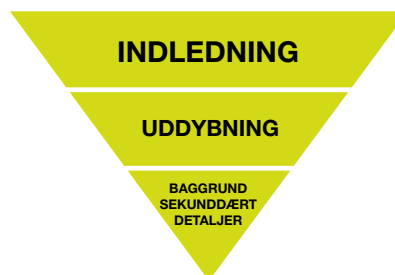
Selvom du er gammel i gårde, har du altid nyhedstrekanter foran dig, for så er du sikker på, at alt det vigtige kommer med i dine artikler. Du husker også lige dig selv på, at du skal huske at vinkle din artikel, altså du skal skrive om det væsentligste og det, der er mest interessant for læseren. Husk, at målgruppen er lige fra dine klassekammerater til Oldemor Oda på 90 år.

I faktaboksen til højre er der lidt hjælp at hente fra nyhedstrekanter og en reminder til dig om, hvordan layoutet skal være.

**Så se nu hellere at få gang i tasterne
- for der er deadline lige om lidt!**

NYHEDSTREKANTEN

Her er et par bud på, hvordan artiklen kan bygges op vha. nyhedstrekanter:

1. Indledning: Hvem, hvad, hvor?

(”Ung mand tilstår drab på sin ex-kæreste...”)

2. Uddybning: Hvornår og hvordan?

(”Efter et voldsomt skænderi, trak manden en kniv og...”)

3. Baggrund/sekundært/detaljer:

Hvorfor? Hvad så nu?

(”Den unge mand har i flere måneder været besat af sin ex-kæreste...han erkender sig skyldig i drabet”).

LAYOUT/OPSTILLING

En artikel skal være opstillet i spalter efter følgende layout: Rubrik (overskrift), underrubrik (ultrakort resumé), byline (forfatter), billedtekst, mellemrubrik (underoverskrift), brødtekst.

Rubrik → **Balder dræbt af mistelten pil**

Underrubrik → **ULYKKE: Gudernes leg i Valhal endte med Balders død i aften.**

Byline → **af [navn]**

Billedtekst → **En gruppe af gudene i Valhal. Balder er den eneste, der er død.**

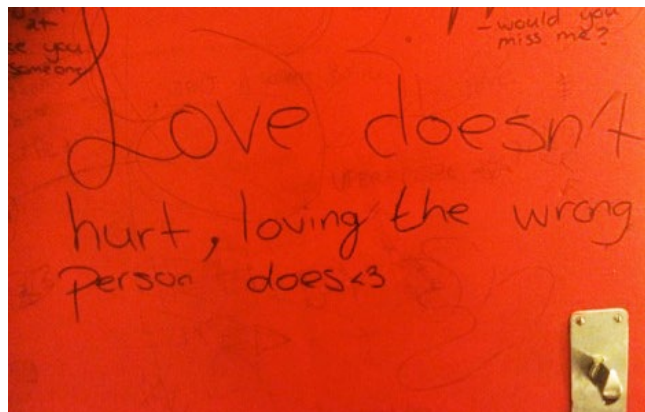
Mellemrubrik → **Balder er død!**

Brødtekst → **En gruppe af gudene i Valhal. Balder er den eneste, der er død.**

Kærlighedens veje og vildveje

Gruppearbejde med efterfølgende klassesnak

Slutningen på historien om Carmen ender ulykkeligt. Det er en historie om en mand, der elskede den forkerte. I skal nu sammen i grupper diskutere kærlighed og kæresteforhold i følgende fire trin:

- A** Lad jeres samtale tage udgangspunkt i Don José stærke kærlighed:
1. Kunne Don José have handlet anderledes, idet Carmen afviser ham ved at kaste ringen i hovedet på ham? (Ja/nej - begrund dit svar)
 2. Hvilke følelser vækkes i Don José, lige før han slår Carmen ihjel?
 3. Kunne historien om Carmen finde sted i dag? (Ja/nej - begrund dit svar)
 4. Har Don José overhovedet ret til at forfølge og få en slags ejerfølelse overfor Carmen? (Ja/nej - begrund dit svar)
 5. Kan man overhovedet love hinanden evigt trokab? (Ja/nej - begrund dit svar)
- B** I rammen til højre er der 5 råd til det gode kæreste-forhold, hentet fra ungdomsbladet "Vi unge". Diskuter udsagnene ud fra, hvad I synes er rigtigt/forkert - I kan måske inddrage jeres egne erfaringer.
- C** Find selv på flere råd, som ville være godt at huske på i et godt kæresteforhold.
- D** Til slut fremlægges, hvad I har fundet frem til i grupperne i en fælles klassesnak.

DET GODE KÆRESTEFORHOLD ER:

Råd nr.1

I skal ikke bestemme over hinanden. Selv om man er kærester, så ejer man ikke hinanden.

Råd nr. 2:

I skal give hinanden lov til at være sammen med vennerne også. Et forhold bliver aldrig godt, hvis I lukker jer inde og kun ser hinanden.

Råd nr. 3:

I må ikke afsløre hinandens hemmeligheder over for nogen - ikke engang jeres bedste venner.

Råd nr. 4:

I skal huske på, at selv om I er kærester, så er det helt okay og meget normalt at være uenige og mene noget forskelligt engang imellem.

Råd nr.5

I skal acceptere, at ingen af jer er perfekte. Vi har alle samme fejl og svagheder, og dem skal der også være plads til.

(Kilde: „Vi Unge“)

Uddrag fra „Carmen“-novelle

Læs først dette uddrag fra den oprindelige novelle, der danner baggrund for operaen „Carmen“. Her kommer vi ind i slutningen af novellen, hvor Don José ender med at slå Carmen ihjel:

„Kom med mig,” sagde jeg.

„Udmærket,” sagde hun, „vi tager af sted!”

Jeg hentede min hest, satte hende op bagpå, og så red vi hele natten uden at sige et eneste ord til hinanden. Vi standsede, da det blev lyst, på en afsides venta, lige i nærheden af et lille kapel. Der sagde jeg til Carmen:

„Hør her, jeg glemmer det hele. Vi taler ikke mere om det; men lov mig så en ting: at du tager med mig til Amerika og falder til ro derovre.”

„Nej,” sagde hun surt, „jeg vil ikke til Amerika. Jeg har det godt her.”

„Det er, fordi du er i nærheden af Lucas; men tænk dig godt om, hvis han kommer sig, bliver der ikke noget gammelt skelet ud af ham. Men hvorfor skal jeg for resten lade det gå ud over ham? Jeg er træt af at slå alle dine elskere ihjel; det bliver dig, jeg slår ihjel.”

Hun så lige på mig med sit uregerlige blik og sagde:

„Jeg har altid tænkt, at du ville slå mig ihjel. Den første gang jeg så dig, havde jeg lige mødt en præst uden for mit hus. Og lagde du ikke mærke til noget i nat, da vi red ud af Cordoba? En hare løb over vejen mellem benene på din hest. Det står skrevet.”

„Carmencita,” spurgte jeg, „elsker du mig ikke mere?”

Hun svarede ikke. Hun sad med benene over kors på en måtte og tegnede streger i jorden med fingeren.

„Lad os leve et andet liv, Carmen,” sagde jeg tryglende.

„Lad os slå os ned et sted, hvor vi aldrig bliver skilt fra hinanden mere. Du ved, vi har gravet hundrede og tyve unser ned under et egetræ lige her i nærheden ... og vi har også nogle penge liggende hos jøden Ben-Josef.”

Hun smilede og sagde:

„Mig først, dig bagefter. Jeg ved, at det er sådan, det sker.”

„Tænk over det,” fortsatte jeg. „Min tålmodighed og mit mod er sluppet op; du må tage dit valg, ellers tager jeg mit.”

Jeg forlod hende og gik hen omkring kapellet. Munken, der boede alene der, sad og bad. Jeg ventede, til han havde bedt færdig; jeg ville gerne selv have bedt, men jeg kunne ikke. Da han rejste sig op, gik jeg hen til ham.

„Fader,” sagde jeg, „vil De bede for en, der er i stor fare?”

„Kan De læse en messe for en sjæl, der måske snart skal stå foran Skaberen?”

„Ja,” sagde han og kiggede forskende på mig. Og da han så mit mærkelige udtryk, ville han udfritte mig og sagde:

„Jeg synes, jeg har set Dem før.”

Jeg lagde en piaster på bænken.

„Hvornår læser De den messe?” spurgte jeg.

„Om en halv time. Sønnen til kromanden derovre kommer og hjælper. Sig mig, unge mand, har De ikke noget på samvittigheden, der piner Dem? Vil De høre et råd fra en kristen mand?”

Jeg var lige ved at græde. Jeg sagde, at jeg kom tilbage, og forføjede mig. Jeg lagde mig i græsset, indtil jeg hørte klokken. Så gik jeg derhen igen, men blev uden for kapellet. Da messen var læst, gik jeg tilbage til ventaen. Jeg håbede næsten på, at Carmen var flygtet ... men hun var der endnu. Hun ville ikke have, at man skulle sige, at jeg havde skræmt hende. Under mit fravær havde hun åbnet sin kjolesøm for at tage blyet ud. Nu sad hun ved et bord og kiggede ned i en skålfuld vand, som hun havde smidt det smeltede bly i. Hun var så opslugt af sine tryllekunster, at hun først ikke lagde mærke til, at jeg var kommet tilbage. Snart tog hun et stykke bly og vendte og drejede det med et bedrøvet udtryk, snart sang hun en at de tryHesange, der anråber Maria Padilla, don Pedros elskerinde, som sagdes at være Bari Crallisa eller sigøjnernes dronning.

„CARMEN“-NOVELLE (FORTSAT):

„Carmen,” sagde jeg, „vil du komme med mig?”

Hun rejste sig, smed skålen fra sig og tog mantillaen over hovedet, som om hun var klar til at gå.

Min hest blev ført frem, hun satte sig op bag mig, og vi red derfra.

„Nå, min kære Carmen,” sagde jeg, da vi havde redet et stykke, „du vil altså følge mig?”

„Jeg vil følge dig til døden, ja, men jeg vil ikke leve med dig mere.”

Vi befandt os i en ensom kløft; jeg standsede min hest.

„Skal det være her?” sagde hun og sprang ned på jorden. Hun tog sin mantilla af, smed den ned for sine fødder og stod ubevægelig med den ene næve i hoften, mens hun så fast på mig.

„Du vil slå mig ihjel, det kan jeg se,” sagde hun. „Det står skrevet, men du får mig ikke til at give efter.”

„Jeg beder dig,” sagde jeg, „vær nu fornuftig. Hør på mig! Vi glemmer fortiden. Men du ved, det er dig, der har ført mig i fordærv; det er for din skyld, jeg er blevet en tyv og en morder. Carmen! Min egen Carmen! Lad mig redde dig og mig selv med dig.”

„Jose,” svarede hun. „Du forlanger det umulige af mig. Jeg elsker dig ikke mere; du elsker stadig mig, og det er derfor, du vil slå mig ihjel. Jeg kunne sagtens stikke dig en løgn igen; men jeg gider ikke. Det er slut mellem os. Som min rom har du ret til at dræbe din romi; men Carmen vil altid være fri. Som calli er hun født, som calli skal hun dø.”

„Du elsker altså Lucas?” spurgte jeg.

„Ja, jeg har elsket ham en stund, som dig, måske mindre end dig. Lige nu elsker jeg ikke noget mere, og jeg hader mig selv, fordi jeg har elsket dig.”

Jeg kastede mig for hendes fødder, jeg tog hendes hænder, jeg vædede dem med mine tårer. Jeg mindede hende om alle de lykkelige øjeblikke, vi havde haft sammen. Jeg tilbød hende at fortsætte mit liv som røver for at glæde hende. Alt, seiior, alt tilbød jeg hende, bare hun ville elske mig igen!

Hun sagde: „Elske dig igen, det er umuligt. Og leve med dig, det vil jeg ikke.”

Jeg var besat af raseri. Jeg trak min kniv. Jeg ville have, at hun skulle blive bange og bede om nåde, men denne kvinde var djævelen selv.

„For sidste gang,” råbte jeg, „vil du blive hos mig?”

„Nej, nej og atter nej!” svarede hun og stampede i jorden, og så trak hun den ring, jeg havde givet hende, af fingeren og smed den mellem buskene.

Jeg huggede til hende to gange. Det var Den Enøjedes kniv, jeg havde taget, efter at jeg havde knækket min egen. Hun segnede om efter andet hug uden at skribe. Jeg synes stadig, jeg kan se hendes store, sorte øjne, der stirrede på mig; så blev de slørede og faldt i. Jeg sad fuldstændig knust ved dette lig i en god time. Så kom jeg i tanker om, at Carmen tit havde sagt, at hun gerne ville begraves i en skov. Jeg gravede en grav med min kniv og lagde hende i den. Jeg ledte længe efter hendes ring og fandt den til sidst. Jeg lagde den i graven ved siden af hende sammen med et lille kors. Det skulle jeg måske ikke have gjort. Så steg jeg op på min hest, galoperede til Cordoba og meldte mig til det første vagtkorps, jeg mødte. Jeg sagde, jeg havde slået Carmen ihjel; men jeg ville ikke sige, hvor hendes lig var. Eremitten var en hellig mand. Han bad for hende. Han læste en messe for hendes sjæl ... stakkels barn! Det er sigøjnernes skyld, fordi de havde opdraget hende sådan.

Slut

Skriv noter her!

Uddrag fra „Carmen“-libretto

Læs dernæst dette uddrag fra librettoen (teksten til operaen), der er hentet fra den dramatiske slut-scene, hvor Don José ender med at slå Carmen ihjel:

ESCAMILLO: (til Carmen):
Hvis du elsker mig Carmen,
vil du snart, håber jeg, blive stolt over mig!

CARMEN: Jeg er din , Escamillo, jeg er din, og jeg sværger,
at ingen før har jeg elsket mere end dig!

Politibetjente udefra: Plads! Plads! Plads for vor by's borgmester!

*Betjentene kommer ind. Borgmesteren skrider langsomt over scenen med politi
for og bag.*

Frasquita og Mercedes nærmer sig Carmen.

FRASQUITA: Carmen, lyt til mit råd. Bliv ikke længer her!

CARMEN: Og hvorfor? Hva'r der galt?

MERCEDES: Han er her!

CARMEN: Hvem dog?

MERCEDES: Han! - Don Jose! Han har gemt sig i mængden , ...
derhenne . ..

CARMEN: Ja, det er ham.

FRASQUITA: Forsigtig!

CARMEN: Jeg er ikke den , der er bange for ham ...
Jeg bli'r her. Jeg vil tale med ham.

MERCEDES: Carmen, pas på! Pas på du!

CARMEN: Bare vær rolig!

FRASQUITA: Pas på du!

*Borgmesteren går ind i arenaen, og bag ham sætter processionen sig igang.
Folket slutter op.*

Processionen forsvinder, og Don Jose skiller sig ud fra den.

Don Jose og Carmen bliver alene tilbage. Carmen går beslutsomt hen til Don Jose.

CARMEN: Jose?

DON JOSE: Ja mig!

CARMEN: Jeg hørte netop lige, at du sku' være her på udkig efter mig.
Der blev til og med sagt, mit liv det var i fare! Men jeg er
ikke fejd!
Så jeg blev, hvor jeg var.

Skriv noter her!

„CARMEN“-LIBRETTO (FORTSAT):

DON JOSE: Jeg vil dig intet ondt, jeg be'r dig ... be'r dig bønligt
Det, der er sket, åh Carmen! Det der er sket ...
jeg har glemt det! Kom, - lad os ta' herfra, du og jeg,
begynde forfra, langt herfra ... et andet sted!

CARMEN: Det du siger, er umuligt, og jeg lyver aldrig, nej!
Sit væsen kan ingen ændre, hvad vi har haft ... er nu forbi.
Mit liv er nu et andet, alt med dig det er forbi.

DON JOSE: Carmen, alting kan sig vende, ja .. alting kan sig vende!
Jeg elsker dig! Sådan kan alt, der var, dog ikke ende!
Åh kom med mig, jeg be'r dig kom, og alting bli'r godt igen!

CARMEN: Nej! min time er inde, ja, jeg ved, min tid er forbi,
men om jeg end døden skal finde,
der gives ingen anden vej!

DON JOSE: *(fuld af angst)*: Er da alting forbi? *(fortvivlet)*

CARMEN *(ligeud)*: Ja, alt er forbi.

DON JOSE: Men jeg, jeg elsker dig stadig! Carmen!

CARMEN: Og hvorfor si'r du det? Det nytter ikke spor!

DON JOSE: Carmen, jeg elsker dig stadig!
Nuvel! Så går jeg med i banden, i dens forbryderliv ... hvis
de er det du vil? Alt vil jeg gøre, når blot du aldrig vil
forlade mig! Åh Carmen, tænk på det der var engang! Da
vi forstod hinanden!

(fortvivlet): Forlad mig ej!

CARMEN: Nej, aldrig!

DON JOSE: Dette her gælder liv og død!

CARMEN *(rasende)*: Nå godt! Slå mig ihjel! Eller du la'r mig gå!

KOR FRA ARENAEN: Han sejrer!

DON JOSE: *(ude af sig selv)*: For allersidste gang, din djævel,
følger du med mig?

CARMEN: Nej, nej! Og forresten, din ring,
den ring du dengang gav mig ... Der!
(Hun slynger ringen i jorden)

DON JOSE: Nuvel! *(Han støder en dolk i hende. Carmen styrter om)*.

KOR FRA
ARENAEN: Toreador til kampen! Toreador! Toreador!
Se kærligheden vinker med sin løn,
ja to kulsorte øjne gør dig din sejr skøn,
Toreador, gør sejren skøn!

Op i arenaindgangen dukker, tiljublet af mængden, Escamillo og ser den døde Carmen.
Don Jose ser op og rejser sig:

DON JOSE: Arrester mig kun ... for jeg har lige dræbt Carmen!
min elskede Carmen!

Skriv noter her!

Slut